

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkeik a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénzügyi, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatának küldendők.
Egészévre — — — — — 8 kor.	—	—
Félévre — — — — — 4 -	—	—
Segyédvre — — — — — 2 -	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

A gyulafehérvári főgymnasium tanuló-ifjúságának tanulmányi és fegyelmi állapota 1890—1900.

Ha átnézzük gymnasiumunknál az utolsó tíz évi eredményt, némileg jogos alapon állapíthatjuk meg, hogy haladás vagy hanyatlás mutatkozik-e a tanulók előmenetelében. Hiszen nagyon világos dolog, hogy egy évi, még egy egész százalékra sem rugó visszaesés komoly aggodalomra egyáltalában nem szolgáltathat okot. Ha így vizsgáljuk az eredményt, a következő adatokat találjuk:

1890/1-ben ismétlésre utasított	13.97%
1891/2-ben „ „	15.00 „
1892/3-ban „ „	16.72 „
1893/4-ben „ „	20.83 „
1894/5-ben „ „	15.74 „
1895/6-ban „ „	6.09 „
1896/7-ben „ „	13.13 „
1897/8-ban „ „	8.07 „
1898/9-ben „ „	5.84 „
1899/1900-ban „ „	6.23 „

Ezen adatokból látható, hogy némi ingadozás a dolog természetéből kifolyólag észlelhető, de a javulás 1891/2-től fogva állandónak mondható. Ránk tehát nem is vonatkoztathat, hogy hanyatlás állott volna be intézetünknek; azokkal az általános panaszokkal pedig, melyek uton-útfélen olvashatók s a család közre nem hatása, jobban mondva ellenhatására és az ajánlott javulási eszközökre vonatkoznak, nem foglalkozhatunk. Sőt ha 3 évre visszamenőleg az ismétlésre utasítottak számát a mi intézetünknel és néhány más erdélyi középiskolánál összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy intézetünkben még ezeknél is kedvezőbb az eredmény. De álljanak itt először minden magyarázat helyett az értesítőkből merített adatok:

Az ismétlésre utasított tanulók a különböző intézetekben.

Tanulók száma 1897/8	Ismétlésre utasítottak 1897/8	Tan. sz. 1898/9	Ismétlésre utasítottak 1898/9	Tanulók száma 1899/1900	Ismétlésre utasítottak 1899/1900
287	8.07%	315	5.84%	338	6.23%
286	9.70%	297	7.03%	310	8.40%
354	17.30%	335	19.9%	352	27.5%
140-150	13.09%	140-150	14.85%	140-150	8.13%
287	10.76%	242	8.67%	226	10.22%
292	7.53%	317	4.1%	—	—
150	6%	144	9%	140	13%
175	12.56%	194	10.31%	214	11.22%
287	8.07%	315	5.84%	338	6.23%

Sőt ezeknek az adatoknak összehasonlítása után szinte aggodnunk kell, hogy nem túlságosan elnéző-e a mi osztályozásunk, s nem vagyunk-e nagyon is enyhék a bírálóiban? A felsorolt intézetek közül a nemzetiségi viszonyok tekin-

tehetően is leginkább a nagyszombeni áll. gymn. helyzete egyezik, a mi helyzetünk körülményeivel s ott is azt látjuk, hogy az ismétlésre utasítottak átlagos száma sokkal nagyobb mint nálunk.

A többiekkel pl. a brassói és udvarhelyi reáliskolákkal, udvarhelyi, marosvásárhelyi, kolozsvári unit. és ev. ref. gymnasiummal az összehasonlítás nem igen volna megtehető. Azok ifjúsága leginkább a magyar ajktükből telik ki, ellenben Gy.-Fehérvárt az ifjúságnak mindig igen tekintélyes százalékát teszik ki a román és német ajkuak. Hogy pedig az oktatás eredményével ennek is tekintetbe kell vésnie, mindenki tudja, a ki valaha idegen ajkuak oktatásával foglalkozott.

A brassói és udvarhelyi reáliskolával történő összehasonlításnál vegyük tekintetbe azt is, hogy ott sokkal kevesebb a tanulók száma, ennél fogva az eredménynek is kedvezőbbnek kellene lenni, mint nálunk a hol kivált az alsó három osztály többnyire mindig túlnőtt a népes. Gyulafehérvárt a főnövelőintézet, papnövelőintézet és helybeli úri fiúkat kivéve, nem sokat találunk, a ki megfelelő, a tanuláshoz kedvező szálláson volna elhelyezve, a tanulók ellátása nagyon gyenge, sokan föltt ételt sem esznek heteken keresztül, ennek természetesen a szellemi erőre is megvan a maga káros hatása. Hajduk a szállásadók. Sokkal kedvezőbb helyzetben vannak a statusnak azon középiskolái, a melyek internatussal is el vannak látva. Az internatusok hasznának fejtegetésébe nem is bocsátkozhatunk, mivel az isk. főhatóság azok áldásainak tudatában hozta meg áldozatát Udvarhelyt és Csík-Somlyón. Legfeljebb annak az óhajtságnak adunk kifejezést, hogy vajha idő folytán Gy.-Fehérvárt is lehetővé válnék egy internatus felállítása. Talán még nemzetiségi szempontból is nem egészen kiesíjvelhető eredményeket várhatnánk az ilyen intézménytől.

Azon okok között, melyek a tanulmányi eredményre hátráltatólag hatnak, megemlítjük még, hogy a gymnasiumba lépő tanulók készsége általában több évi tapasztalat szerint nagyon gyenge. A középiskolai szakirányú folyóiratok is az egész országra nézve többször rámutattak erre a tényezőre. Ezen Gy.-Fehérvárt kétféle úton lehetne segíteni. Növendékeinknek igen tekintélyes része a helybeli r. k. elemi iskolából nyeri tanulóit. Az iskolai főhatóságnak köze kellene működnie, hogy az elemi isk. egyéb érdekektől eltekintve a gymnasium javáért is, kapjon még egy negyedik tanítót, hogy így jobban felelhessen meg előkészítő feladatainak. Másodsor felvetjük azt az eszmét, hogy nem látja-e jónak és lehetőnek az iskolai főhatóság a régi felvételi vizsgálatok visszaállítását! A mi azért is hasznos volna, mivel a gymnasiumba nem való, de évről-évre nagyobb mértékben odatűnő elemet némileg visszaszorítaná. Vagy ha ezt nem tartja lehetőnek az iskolai főhatóság az iskolai törvényeknél fogva, a melyek a népiskolai IV. osztálynak elvégzése után jogot adnak bárkinek a középiskolába lépésre, úgy legalább az volna kívánatos, hogy az elemi iskola osztályzatának szigorítására s a gymnasiumba nem való elemeknek a népiskolába való visszatartására tenge valamely lépést, mert ekkor az I. és II. oszt. túlszűfolttsága enyhülne s a legkívánatosabb dolog, hogy a tanár a tanítványok mindenikével, minél többször foglalkozzék, némileg elérhetővé válnék. A párhuzamos osztályok létesítése erősen megszorított létszám meghatározása nélkül semmi célhoz sem vezetne el.

Gyulafehérvárt és környékén nincs polgári, gazdasági, vagy ipari irányú iskola, melyekben az ifjúság gyakorlati pályákra készülő része elhelyezhető lenne, ezért aztán az ilyenek is, noha gyengébb tehetséggel az alsóbb osztályokat árasztják el, hogy a manapság mindenkitől megkövetelt szellemi haladottságnak azt a fokát, mely egy iparostól vagy kereskedőtől elvárható, itt megszerezzék. Ezeknek itt léte sem válik a tanulmányi eredményről felvett statisztikai adatoknak javára, de azért iskolákban éppen a jelzett körülményeknél fogva a gyakorlati irányú iskolák hiányában helyet kell nekik szorítani.

Az oktatásnak legfőbb vezetője: a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium, továbbá a társadalom és a hírlapok minduntalan hangsúlyozták, hogy a középiskola a proletáriatus melegágya, mivel a kevésbé vagyonos szülők is még tehetségtelen gyermekeknek is ezen az úton, a középiskola végzése után akarják biztosítani jövőjét. Alig pár éve, hogy ezen okból kifolyólag az isk. főhatóság leküldötte a nm. ministeriumnak köriratát, melyben a gymnasiumoknak lelkére kéri, hogy kivált az alsó osztályok ifjúságát nagyobb szigorúsággal rostálja meg s nekünk ezen okból is szigorúbban kellene venni tisztünket. Ebből a szempontból ismételhetjük feljebbii következtetésünket, hogy jövőre is nem enyhébben kell az osztályozásban eljárunk, hanem ezek szerint az intenciók szerint a kellő szigorot talán még fokoznunk is kell.

Az évvégi értesítők adatai arról is tanuskodnak, hogy a tanulók egy része nagyon fiatal korában lép fel a gymnasiumba. Kivált a városi szülők vannak rajta, hogy minél előbb átessenek gyermekeik iskoláztatásának terhein. A statisztikai adatok szerint a mult isk. évben az I. osztály 67 tanulója közül 18 tíz éves volt, 19 tizenéves és csak a kisebb rész volt tizenkét-tizenhárom éves.

	10 éves	11 éves	12 éves	13 éves	14 éves
Nagy-Enyed 140 első osztályos közül	10	41	35	16	2
51 második osztályos közül	—	2	21	19	10
Kolozsvárt az unit. gymn. 67 első oszt. ból 22	23	12	2	—	—
45 második osztályosból	7	20	10	7	1
A mi gymn.-ban 67 első osztályosból	18	19	13	12	3
a 63 második oszt.	1	16	16	18	11
Aszszvárosi ev. ref. gymn. első osztból	5	25	19	10	4
50 második osztályosból	—	5	21	15	9

A városi gyermekek hamarabb kezdik az iskolát, ennélfogva természetes, hogy a tanulást is nehezebben bírják, mint a fejlettebb és inkább megvalogatott vidéki gyermekek. A bukás pedig éppen az alsóbb osztályokban szokott ezen okok miatt a legnagyobb lenni.

Megjegyezzük különben azt is, hogy ha iskolánknál az osztályozás állaga, mondjuk az elmzésnél fogva, kedvezőbb eredményt mutatna mint a többi erdélyrészi intézeteké, felbőltünk attól is, hogy más intézetek salakja ide verődnek össze, hogy itt próbáljon szerencsét, ha már egyebütt a boldogulásra reményét vesztette. Ez a esődület pedig az intézet eredményes munkásságának és jó hírnevének rovására történék.

Legyen különben meggyőződve az isk. főhatóság, hogy a feljebb hátráltató körülményektől sem csüggedve, sem nem lankasztva állandó hévvel, meg nem álló kitartással és lelkesedéssel azon leszünk, hogy intézetünk a reá váró nagy feladatokat teljesítse. A mi legfőbb törekvésünk szintén az

a mit a főhatóság is oly nemes buzgósággal igyekezik kifejezésre juttatni, hogy a gondjainkra bizott ifjuság lelki testi javát előmozdítsuk. Lehet, hogy néha talán a kissé szigorubb megítélés, vagy talán a növendékek fejlettségének gyengébb foka szerint az eredmény statisztikája ingadozni fog, de azt erősíthetjük, hogy a mi, említett erős törekvésünkben ingadozás nem áll be, mert hiszen, ha iskolánk szellemi színvonalára és a tőle felmutatott eredmény emelkedik, az a mi diosőségünk, a mi legfelelőbb örömtünk.

Mielőtt a fegyelmi állapot hanyatlásának okaira rámutatnánk, ismét a legközelebbi tíz évre vonatkozó statiszt. adatokat csoportosítjuk.

	Jó	Szabálys.	Kev. szab.
1891/92-ben 272-ből	211=77.6	58=21.3	3=1.1
1892/93-ban 276-ből	205=74.2	68=24.6	3=1.1
1893/94-ben 262-ből	162=61.8	99=37.6	1=0.4
1894/95-ben 252-ből	182=72.2	70=27.7	—
1895/96-ban 221-ből	187=84.6	52=23.8	—
1896/97-ben 254-ből	172=67.7	80=31.5	2=0.8
1897/98-ban 260-ből	206=78.4	53=20.4	1=0.4
1898/99-ben 288-ből	219=76.1	67=23.2	2=0.7
1899/1900-ban 313-ből	208=66.5	103=33.1	2=0.6

Ezen adatokból az tűnik ki, hogy a tanulók erkölcsi viselete a múlt évhez hasonló nagy visszaesést még csak az 1893/4. isk. évben mutatott.

A tanulmányi előmenetelnél felemlített hátráló okok is éreztették hatásukat. Így különösen ismét kiemelhető az alsóbb osztályok zsufoltsága.

Nagy a hátracsés különösen a helybeli tanulóknál. Ezt a gyulafehérvári lakosságunk sajtósága keveredése okozza. A többnyire iparos vagy kereskedő szülőktől származó fiúk otthon magukra vannak hagyva, ezért a családi nevelés hiánya, az iskolában nagyon érezhetővé válik. Állítható ez kivált az izraelita vallású tanulókról. A múlt isk. évben 48 izr. vallású tanuló közül csak 26 kapott jó viseletet, (54.1%) 21 (43.7%) szabályszerűt, 1 kev. szabályszerűt.

A nagyobb tanulókra Gy.-Fehérvárnak romlasztó körülményei régtől fogva ismeretesek. Azonkívül a tanárok nagy része a várbán lakván, az ellenőrzés a legjobb akarat és törekvés mellett sem lehet oly hatékony, mint másutt. A nagyobb városokban fekvő intézetek, a mennyiben egyáltalában tudomást szerezhettek ifjuságunk az iskolán kívül való viseletéről, általában mind méltán panaszkodhatunk ebben a tekintetben.

Megemlítendő, hogy igen sok tanuló azért kapja a szabályszerűt, mivel a tanári intések ellen is szivarozik. A szivarozás oly általános baj, hogy azt a leghatározottabb intézkedésekkel is nehezen lehet kiirtani. Ennek az ifjus. hibának a terjedésében hibásak még a legintelligensebb szülők is, a kik rendszeren elnézik a serdülőbb gyermekek szivarozását.

Ez utóbbi olyan hiba, a mely ellen állandóan küzdünk de sikerrel alig kecsegtethetjük magunkat. Ha szigorubb lépünk fel a javítás érdekében, alig áll más eszköz kezünkben, mintha a többszörös intések a „szabályszerűt“ jeggyel is kifejezést adunk. Mert azt talán senki, — legkevésbé az isk. főhatóság — javallhatná, hogy a testet és lelket roncsoló ezen szenvedély láttára szemet hunyjunk, mikor felelősséges tisztünk az elnézést nem engedheti.

Tarlózás

a belső-szolnoki esperesi kerület történetéből.

Összeszedégeti: *Kovács György.*

(Folyt.)

Dr. Fogarassy Mihály erdélyi püspök és a belső-szolnoki plébániák. — Erdély e nagynevű főpásztorának nemes gondolkozása, jóságos szíve és melchizedeki buzgósága sehol sem érvényesült és nyilvánul annyira, miut a jótékonyág oltárán sokszerti áldozataival, melyek míg egyrészt mint örökbeeső oblatciók biztosítják — hiszik — és megszerzett számára azt a koronát, melyet csak a jó és jól haicolók nyerehetnek el: másrészt a magyar egyház, de különösen Erdély katolikusainak halás lelkében soha el nem pusztuló emlékként ragyogandnak. Ezek magasztos célúk voltak, mert Istenért adták és nagyok, mert nagy alkotásokban is nyilvánulnak és számosak, mert ezer és ezer úgy érezték áldó hatásukat. — Misericordiae ejus non est numerus et bonitatis ejus infinitus est thesaurus! — Avagy, ki számálhatja meg jótékonyágát, midőn azokat sem maga, semsenki más teljesen sohasem összegezte! Ámbar ugyanis ama tulzott követelések leszállítása végett, melyekkel a világ a papsággal szemben föllépi szokott, főpásztori adakozásainak közzétévésétől nem idegenkedett: mégis sok tetemes összeg maradt ki ama lajstromokból, melyek köztudomásul szolgálhatnak. Ezen lajstromok tanúságai szerint az Erdélygyűházmegyének nincsen egyetlen esperesi kerülete sem, mely adakozó szívének melegét ne érezte volna; nincs segély- vagy más alapunk, hol az ő áldozatkésztsége nem nyilvánulna; nincs intézetünk, melynek istápolója nem volna; nincs jutalom melynek osztásánál nem ő lenne első, nincs könyvtár, melynek felállításánál nem segédkeznek; nincs tanügy, melynek élén nem állana; nincs társulati élet, melyet nem melegen szíve és zsebe egyaráni! stb. stb.!

Cimek, plébániák, esperesi kerületek stb. szerint e rövid elnevezetés még szűkebb kerete nem enged elősorolnom az adakozó püspök jótékonyágát. Csak egyszerű szavakban jelzem, hogy a mostani filléres és koronás világ ártalmatékijával ki se tudnám írni azt a roppant numerust, melykorára jótékonyágának nagysága emelkedett. *911.858 forint tesz ismertebb alapítványai, adakozásainak fősszege.* Itt a millióból hiányzik valami: de hát a jó Isten írott könyvében, vajjon nincs-e dútlán az ő érdemére előjegyezve e hiány! Áldozatkésztsége nyilvánulatai bizonyára az egy milliót kiteszik!

És ezen millióból a belső-szolnoki esperesi kerületre és nagy bőkezűségével szép és hálaosan vett összegeket juttatott. Sőt ezen áldozatkésztsége eredményell tudható be, hogy míg például ezen esperesi kerületben 1882-ben csak 12488 katolikus lélek volt, tizenegy évvel később — 1893-ban — már 15784 kath. hívővel találkoztunk. A multban kifejtett apostoli munkásság eredményének fényes bizonyítéka ezen szaporulat, melynek mustármagjai általa hintettek el! A hitben való szaporodás ezen kedvező statisztikájának oka tehát a volt, hogy az apostoli buzgalmu főpásztor gondos figyelme kiterjedt nemcsak az egy igaz és apostoli kath. hit szent igazságainak terjesztésére, hanem főtörekvése volt a hívők elszórtasága dacára is oly géopontokról is gondoskodni, hol azok hitbuzgalmuk kielégítésére összegyülekezhetve, az

akolnélküliség veszélyeinek nem lettek kitéve. Ilyen helyekül felemlíthetjük első sorban a már leirt Apanagyfalut, hol plébániát alapított; ilyen a később tárgyalandó Vice; ilyen a retgei és bethleni kápolnák, melyekről szintén volt már szó, valamint a százmőricről is. Ezek azon göcpontok, hol előtte katholikusság akol és pásztor nélkül ugyszólva vagy csak szórványosan vagy épen nem volt, most pedig hit- és vallás-erkölcsökben gyarapodó virágzó anya- és főkegyházakkal találkozunk. Ezekhez vonzódnak aztán azon kisebb filiák, melyők velök egyetemben a belsőszoínoki esperesség mapájának egy rég sivár pusztaságát telepíték be katolikus lakókkal s fejledező reményeit alkotják a katolicizmus tovább terjedése és izmosodásának. S mindez a halhatatlan emlékü főpásztor apostoli buzgalmának jótéteményekben nyilatkozó érdeme, eltekintve attól, hogy alig van plébánia e kerületben, melyre jóságos kezeinek áldó hatását ki ne terjesztette volna. De a szóbeszédnél jobbak a tettek. Beszéljenek tehát ezek:

Apa-Nagyfalunak a plébánia megalapítására adott 46749 frtot és évi misére 200 frtot.

Vice és Százmőric temploma és iskolájára 15000 frtot és 200 frtot évi misére.

Bethlennek egyházi szerelvényekre és templomra áldozott 1500 frtot.

Balványosváralján iskola és kántori lak építésére ajándékozott 200 frtot, magtárra 20 frtot.

Beszterczének iskolára adott 614 frt. 64 krt. és ereklyetartóra 40 frtot, a plébániai ház megvételére 2000 frtot, az átiratásra pedig 150 frtot.

Rettegen templomot épített 1877-ben. Erre és a csicsókereszturi templom és iskolákra 1000 frtot költ és Rettegen 200 frtos misealapot tesz.

Dőcsnek leányiskolájára 200 frtot, az oltár megaranyozására pedig 100 frtot áldoz.

Alsó-Kapniknak templomára 50 frtot küld.

Magyar-Láposnak kántortanító állomás javadalmazására 1000 frt. alapítványt tesz.

Oláh-Láposnak segélykönyvtárra 30 frtot küld.

Oláh-Láposbánya oltárra 30 frtot juttat.

Ó-Radnának egyházi ruhákat és edényeket vásárol.

Anaszódi templomot 100 frttal segízezi.

Szamosújvárt a latin szertartásu torony javára 100 frt tal járul.

Ezekből látható, hogy esperes kerületünket is a felejtetetlen emlékeztető főpap örök hála rá kötelezte.

Mindeme szükségleteket, melyeknek enyhítésére oly sokat s oly tapintatosan áldozott, nemcsak hivatalos és magán jelentésekből, hanem főképp személyes tapasztalataiból ismerte meg; mert bár hajlott kora vala, mégis ernyedetlen fáradalommal utazgatta be terjedelmes egyházmegyéjét. Ily alkalmakkor gondosan szemügyre vette mindent, mi főpásztori látogatása körébe esett és céljához tartozott. Midőn valamely községbe jött, áldást hozott s onnan reményt ébresztve távozott. Azért lidv fogadta jöttét és lidv kísérte menetelét is.

Egy szép és hosszas élet rajzának csupán színezetlen vonásai ezek, melyeket nagybecsű kezekből vett kézirat-
adatok alapján — az előbbieken előmutatánk. De mégis — a kézirat szépen záruló szavaival élve —, azokban, habár homályosan, fölismerhető azon alak, melyet Isten kegyel-

méből keresztény lelki erősség tartott fenn és tüntetett ki. Mert hogy igénytelen, szegény szülék gyermeke, a műveltebb világ legszélső pontján születve, magát nemcsak a különben oly magasztos püspöki méltóságra felküzdötte, hanem ijjuságát nehéz tanulmányokkal és szeplőtlen étellel, férfi korát a legszebb eszmékkel s azok elérésére ernyedetlenül folytatott fáradozásokkal, öreg korát, mint termő föld őszszel dús adományokkal és maradandó intézményekkel dicsőíthette meg; az csak lankadást nem ismerő lelki erőből telhetett ki. És e lelki erőnek élete utolsó hónapjai legvilágosabb bizonyítékai. Egy év és tizenegy hónapig szenvedett félszegeen, halálos ágyában. Hogy mennyit szenvedhetett, hosszas betegeskedése elegendő mutatja. De még sem volt panasz ajkain, hanem szíveben megnyugvas Isten akaratán, folytonos jótékony-ság, áhitat, a szentségek telvevése s végre csendes örök álom, mely élete 82-ik —, papsága 59-ik s püspöksége 17-ik évében az 1882-edik esztendő március havának 23 án következett be. — Gyásza mély volt; temetése tisztességes; porai a gyulafehérvári szentterenczi templom sírboltjában pihennek. Emlékét művei és kegyeletes hála őrzik. . . .

Ezek után megjegyezve: „Haec si manca sunt, a quovis extendantur, illustrantur, si imperfecta, perficiantur, si erronea corrigantur, auctor enim rerum descriptarum non sum“ — hanem csak csak szemelvényező közöljük, áttérek tartózásaim tovább folytatásához, — és pedig Vicéhez.

(Folyt. köv.)

Felebaráti szeretet.

Karcolat.

Róma temetőjében sokszor jártam, elmerengtem . . .
Az égnek törő haragos ciprus fölmutat az égbe — bázánkba; a sírok keresztfáira boruló szomorú fűz azok reményeiről susog és regél, kik ott pihennek a hantok alatt.

A síron át az égbe!

Az a sír! kis angyalok, szép reményű ifjak, életerős férfiak és megtört aggastyánok szállottak le előttem oda.

Jók és rosszak. Ott nyugsznak, senkit sem bántanak. De mégis. Van ott egy sír — úgy látszik, bántja az embereket. Nem szeretik, félnek tőle, kerülik.

Pedig a sírra az van rá írva: „Meghalt, mert szerette felebarátját.“

*

Nerola ostrománál történt. A zuávok bevették a várost. Letűnt ott a nap, a garibaldisták napja, csak véres csatatér maradt nyomában. Hány nemes szív nem vert többé, hány kebel lángoló tüze aludt ki ott a csatatéren. . . .

Néma csend borult arra. A Campagna néma csendje ez melyet nem zavar meg madárhang, melyet csak itt-ott tör meg egy-egy elmélázó pásztor síró furulyája vagy az esti szellő bugása . . . Mintha sóhaj volna, századok sohaja sírba szállott nagy idők gyászos temetője fölött.

Az esti harangszó remegő hangja járja át a csatát. Nyomában megmozdul nem egy haldokló . . . Talán utolsót dobog szíve, hogy elszálljon a rezgőhangokkal föl az égbe?

Megmozdul a harangszóra egy garibaldista is. Kínos sóhaja elárulja fájalmát. Vízet kér megtört hangon.

Mellette fekszik a zuáv. Megérti bajtársa nyögését. Összeszedi utolsó erejét. Vízet keresi. Megtalálja. Óriási kínok között kapaszkodik föl, hajlik a haldokló fölé és önti szájába a vizet. Könnyebbülten néz föl az, szeme pillanatra föllobog. Minő tűz csapott föl e szemekbe? A bála tüze, a köszönété?

A zuáv hirtelen szívéhez kap. Mi történt?

A garibaldista pokoli dühvel ütötte át kézzel a zuáv szívét . . .

*

Ott fekszik a zuáv Róma temetőjében. A hideg márványba az van vésvé: „Mehalt, mert szerette felebarátját”. Neki már virágot nem fűznek koszoruba.

Má-ok sirjára szólnak ma virágot Rómában.

Romarus.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Őszinte szó a magyar katolikus papsághoz a jubileumi év bezárásával.

A jubileumi szt. év ide s tova nemsokára nálunk is véget ér. Ezeket, milliók részestülnek kegyében. Az ily nagy-szerű ingyen ajándékok örökös bálára kell, hogy a szíveket leköszsék, a lelkeket lankadatlan buzgósággal eltöltésék. De ezen szív-lélekbéli szent hangulat csak folytonos ápolás által tartható fenn mindvégig. Ilyen ápolók azon emlékek, melyek ily vezetés események alkalmával állítanak. Sokfelé állítottak jubileumi keresztet az Üdvözítő kétezredes uralkodásának emlékére. Nem kisebb erejű egy üdvös társulatnak is megalapítása ily alkalmakkor, mert a társulati kötelek mindennapi teljesítése, örökös emlékezetben tartja a kegyelem napjaiban tett fogadalmakat: s így nagyon elő-mozdítja a hitélet fejlődését, erkölcsök folytonos javulását, ugyanakkor kiáltván minden gonosz-ságot és a bűntek még csirőjét is a szívekből. Csakhogy a társulat a közszükséglet és kívánalomnak megfelelő legyen.

Ha tekintjük edes hazánk erkölcsi szükségleteit, napjainkban leginkább két erkölcsi rossz kelti fel figyelmünket: a vasárnap megszenteltetésére és a káromkodás, a magyranak ezen átka. Sok beszéd hangzott el az egyházi szó-nokok ajkairól ezen rút, szokásos bűn kiáltása végett, több társulat alakult annak megsemmisítésére; mindazonáltal most is egyformán grassal a kunyhóban és palotában, a gyermek ajkain, mint az agastyán remegő nyelvén, s így a szérem-láten ellen folytonosan meg van, megújul és él. Csodálkoz-hatunk-e tehát, ha Isten igazsága majd árvizekkel, majd jégverésekkel, drágasággal, majd pestis és más veszedelmes betegségekkel látogat, mivel nincs aki kiengesztelje a megsértett isteni főséget? A legtöbbször Oltárszentség látogatásával, Jézus szentséges Szíve társulata imával igyekszik ugyan a jámbor lélek kiengesztelni a végtelen szeretet Istenét a bántalmakért, melyekkel a hitetlenek és istentelen emberek illetik a nagy szentségben, de directe a vasárnapok megszegése és káromkodások okozta bántalmakért engesztelő ima nem száll az ég Urának trónja elé.

E kettős célra alakult Toursban, Franciaországban „Jézus szentséges Arca” társulata, melynek célja: „résztvevő szeretet és imádas az Ur Jézus Krisztusnak szt. Veronika kendőjén hátrahagyott szentséges Arca előtt: megengesztelés mindazon istentelen gonosz-ságokért, melyekkel az elvetemült

emberek ezen imáandó szent Arcot eltorzítják; ilyenek az istenkáromlások, különféle szitkozódások, részegeskedések, a vasár- és ünnepnapok megszenteltetéséi éjnap dorbézolás és kicsapongások által, különösen szent mise alatt, végül némelegtetel ama bűntetéseikért, melyeket ezen gonosz-ságok miatt egyseok, családok és egész országokra szokott küldeni az isteni igazság”.

E szerint e társulat célja teljesen megfelel a fennebb vázolt társadalmi közérköcsi szükségletnek, amennyiben a vasár- és ünnepnapok megszenteltetésére és káromkodások által megsértett isteni felség kiengeszteléséért esedezik naponta.

A jubileumi szt. évet Isten előtt kedvesebben, a hívekre nézve üdvösségesebben nem zárhatjuk be, mintha minden lelkipásztor „Jézus szentséges Arca” társulatát bevezeti plebániájába. Örök emléket emel ez által Jézusnak, a mi Meg-váltonknak, kinek kegyelmével naponta irtoztatja a káromko-dásokat, kiengeszteli a mennyei Atyát minden megszenteltetésükért, s így érdemessé teszi magát az Ur Jézus azon ígéréterre, melyet Saint-Pierre nővérnek 1845-ben tett: „Mivel inkább fáradoztok az istenkáromlók által eltorzított arcom helyreállításán, annál inkább fogom én is a bűntől elékteletet arcotokat helyreállítani, hogy szép legyen, mint a keresztelés pillanatában”.

Rajta tehát k. oltartestvérek! karoljuk fel ezen társulatot, terjesszük el minél nagyobb körben! Hisz látjuk, mennyire terjed az Ur napjának megszenteltetésére, szt. nevének megbecsülésére; szt. kötelességünk tehát, hogy mundezen erkölcsi nyavalyáknak ellenében övszeretk alkalmazunk ro-bamos terjedésének gátot vessünk s kárhözatos következményeiert Istenet kiengeszteljük.

Gr. Majláth G. Károly püspök Urunk Ő Méltósága alá-zatos kérésre ezen társulatot Verespatakon f. évi január havában fel is állította, melynek ünnepélyes megnyitása f. hó 20-án leend a jubileumi körmenetek bezárása alkalmával. Azon szerencsés helyzetben vagyok ennél fogva, miszerint nyújthatok tájékoztatást azon kedves paptestvéreknek, kik ezen társulatot híveik körében meghonosítani akarják. Mindenek-előtt kijelentem, hogy a megalakítás végett Toursban, Franciaországban kell jelentkezni a társulat igazgatójánál német v. francia nyelven. (Cime: Monsieur le Directeur de l'archi-confrerie de la Ste Face. Tours. Rue Bernard-Palissy, 8.) Az igazgató fog küldeni nyomtatványokat, melyek a megyés püspöknek bemutatandók, s azok alapján felkerendő, hogy a társulatot alapítsa meg; amely aztán a busuc megnyerése végett a toursi főtestvértől bekebelezendő, melyről szinten okmányt küld az igazgató. Az alapszabályok már magyar nyelvre le vannak fordítva, s az erdélyi püspöki hatóság által jóvá is vannak hagyva, tehát ezek alapján a bekebelezés megnyerhető. Ezen alapszabályok könyve — mely egyszers-mind felvételi könyvecske is — nálam kapható 100 drb. 8 koronáért. Ha valaki általam akarna a társulat megalakítását eszközölni, legszívesebben rendelkezésre állok.

Némi tájékozást a tagok kötelességeit az alapszabá-lyokból kívánatilag ismertetem. E szerint fennebb jelzett szt. célokra:

Minden tag naponként elimádkozik: egy Mi Atyánkat, egy Űdvözletet és egy Dícsőseget ezen tohász hozzáadásával: Uram mutasd meg a Te orcádat, és megszabadulunk; szt. arcai díszített keresztcsékért, érmet v. scapuláret hordoz, a helyi közajátosságokon s kiengesztelő könyörgésen megjelenik; a társulat terjesztésén tehetsége szerint fáradozik, s a társu-lati könyvbe beiratkozik. Ezek a főbb kötelességek, melyekért igen sok teljes bűsü engedélyeztetik.

Ime a jubileumi emlék! Allítsa fel mindeuki plebániá-ján!

Verespatakon 1901. okt. 12-én.

Sneff József,*
alesp. pleb.

* Kértem a hitbuzgalmi lapok ezen cikk közlésére.

Nyitra-Bajna.

Fényes, örökre feledhetetlen napra virradt tolyó hó 6-án Nyitra-Bajna lakossága.

A magyar keresztény iskolatestvérek első anyaháza édes hazánkban lön megáldva és ideiglenes kápolnája beszenteelve.

Az ünnepély délután fél négy órakor vette kezdetét. A hívek a templomból lobogókkal és zászlókkal, ének- és zeneszó mellett vonultak föl élükön Boll János plebánossal, ki teljes pápi ornatusba öltözve vezette a menetet a magyaris kola testvérek háza elé, a hol a Nagy-Tapo'csányból érkezett Szecsányi Vilmos címzetes kanonok, esperes-plebánost gyönyörű alkalmi beszéddel üdvözölte, elmondva a ház történetét, kiemelve a keresztény iskolatestvérek működését hangsúlyozva azt a nagy kitüntetést, mely a Bajnaiakat érte az által, hogy a m. ker. iskolatestvérek bő esőjét ők ringathatják, s áldásos működésüknek első sugarai öke. Bajnaiakat éri, a mely sugarak nemesak világosságot szórnak, hanem életelő meglehet is terjesztének, s megértelmi segítőkészségben az élő keresztény hit gyűlöletét, a jámbor keresztény életet, a felebaráti szeretetet, s alapját vetik meg a béke és családi életnek, a megelőgedettségnek.

A hit az, a mi az embert tulajdonképpen emberré teszi és felemeli egyéb lények fölé. A hitet és tudást a hazaszeretettel fogják a keresztény iskola-testvérek gyermekeink szívébe oltani, s egyházunknak és hazánknek egyenlőképen hű fiakat nevelni, a kikre a korona minden körülmények között biztos támaszkodhatik.

Büszkék lehetünk tehát, hogy az Isten végtelen nagy kegyelme éppen a mi községünknek tartotta fenn azt a végtelen nagy szerencsét, hogy talai közé fogadhatta La Sille szent János fiait, a m. ker. iskola-testvéreket, a kiknek áldásos működése eddig ugyszólván névtelen kis községünkben árad édes hazánk minden részébe.

E házat jött a címzetes kanonok megáldani és beszenteelni, a melyre mindannyian Isten áldását kérjük.

A mély hatást keltett beszéd után a kanonok egyházi ornatusban a hívek kíséretében az emeletre épülethez közeledett, beszentelte azt, aztán át lépve annak koszöbét, bal felől a földszinti helyiségbe lépett, mely az elemi iskolákat foglalja magában, a melyet a kor kiválalmainak megfelelőleg Boll János plebános rendezett be a közég nevében. — Az egymásba nyíló két nagy terem megáldása után az emeletre ment, a hol az ideiglenes kápolna lön beszenteelve, majd a novitiusok iskolája, aztán az iskolatestvérek lakosztályai és hálótermei és végre az egész ház.

Beszentelés után a hívekhez lélekemelő beszédet mondott a címzetes kanonok, kiemelve főleg Boll János érdemeit, melyeket a ház megvásárlása körül szerzett. — Majd dr. Tóth Károlynak köszönte meg, hogy e házat örök időre és visszavonhatatlanul a m. kereszt. iskolatestvérek rendelkezésére bocsátotta, s ezzel a m. ker. iskolatestvérek első anyaházának alapját megvetette. — A jelen levő iskolatestvérekhez fordult ezután, s szívlekre kötötte, hogy hazafiás, vallásos, erkölcsös nevelést adjanak az új nemzedéknek s ne csak tanítsák, de neveljék is, mert a költő szerint is „Mind den országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha elvész, Róma ledől és rabigába görnyed.“

A beszéd után a körmenet ének- és zeneszó mellett visszament a templomba, a hol áldással ért véget a feledhetlen szép ünnepély.

A m. ker. iskolatestvérek jelenleg heten vannak Nyitra-Bajnában, kik közül egy a kántori teendőket látja el, kettő a népiskolákban tanít, 3 a novitiusokkal van elfoglalva és egy a házat gondozza.

A novitiusok közül egy Budapestről, egy Kalocsáról, egy Mindszentről, kettő Csornáról és kettő Ny.-Bajnáról való. — Többet a visitator nem vehetett fel, mert eltartásukra nincs fedezet.

Ujabbban a m. keresztény iskolatestvéreket képző és

segélyző egyesületbe léptek Plecho Béla örök időre évi 2 kor. 50 fill., Pallavicini Stetania 6 évre évi 5 kor., Döbrössy Alajos kanonok egyszer s mindenkorra 10 kor., Konczet Benedek évi 2 kor., Pataki Jánosné évi 1 kor., Czeczko Vince évi 1 kor., Massbauer Gizella évi 1 kor. 50 fill., Dávid Benő 2 kor., Mészáros Mihály 2 kor., dr. Büben László 4 kor., Kemszky Mihály lelkész 5 kor., Irgalmas nővérek Mária-Nostra 5 kor., Nemeskai László kaplan évi 10 kor., gróf Csáky Károly megyés püspök évi 10 kor. 6 évre 12 fizetve, Steinhel Ambrus plebános évi 10 kor., Tagányi Alajos esp.-plebános évi 2 kor., Prikoschoritsch Antal évi 1 kor., Grocz Béla kanonok évi 10 kor., Hohenlohe Sarolta hercegnő évi 20 kor. 6 évre, Majláth Géza gróf 120 kor. egyszer s mindenkorra, Majláth Mariette grófnő évi 30 korona 6 évre, kinek e helyen is forró köszönetemet nyitvánimot a m. ker. iskolatestvérek nevében. — De hálás szívvel emlékszem meg és szívem mélyéből köszönöm Hunyadi Imre Ó Ercellenciájának azon nagy kegyességét, hogy a nyitra-bajnai anyaházba az újonck részére egy remek zongorát, az úrményi testvérek kápolnája részére pedig egy művészies kivitelű oltárt teljesen felszerelve ajándékozni kegyeskedett. — Isten fizesse meg!

Egyesületünk vagyona ezek után a mai napon 31.864 korona 50 fillért tesz ki s ezzel működését szerény keretek között meg is kezdette. — Az egyesületnek van háza, van egy kis alaptőkéje, melynek kamatai- és tagsági díjakból igyekszik fedezni kiadásait. — Az egyesület tehát tényleg már fenn áll, formálják azonban a jövő hónap elején Budapesten fog megalakulni, a midőn a tagok gyűlése édes hazánk minden részében megkezdetik.

Úrmény, 1901. október 7-én.

Dr. Tóth Károly,
uradalmi orvos.

Jegyzőkönyv

az erdélyi róm. kath. Státus közepiskolában működő tanárok egyesületének Gyulafehérvárt 1901. október 16-án tartott választmányi gyűléséről.

Jelen voltak: Pál Antal elnök, Eröss József titkár, Fejér Gerő dr. pénztáros, Zlamál Agost, Péter János dr., Szentmiklósy Jenő, Wagner Sándor pótválasztmányi tagok, továbbá Csiky Miklós, Rass Károly, Czímabalmos József, Szporni János, Wolf Károly és Kárpiss János helybeli tanárok.

Az elnök üdvözli a megjelenteket, a gyűlést megnyitja és a következő előterjesztéseket teszi.

1) A mult választmányi gyűlés meghagyásához képest két kérelmet intézett a köznevelésügyi miniszter ő méltóságához, a melyek közül az elsőben a r. k. status tanárainak kedvezményes jegyet, a másodikban tanulóinak számára szabad jegyet kért. Mindkét kérelemre elutasító választ kapott. Mind a két választ indokával egyetemben felolvassa. Sajnálattal tudomásul szolgál.

2) Az elnök jelenti, hogy Bándi Vazul brassói gymnasiumi igazgató tekintettel arra, hogy a gymnasium új épületének ünnepélyes felszentelése november 5-én fog megtartatni, a congressus idejéül a megelőző napot november 4-ét ajánlja. A választmány méltányolva Bándi igazgató fontos indító okait, hozzájárul ajánlatához.

3) E pontban az elnök jelenti, hogy a mult választmányi gyűlés határozatához képest megkereste Státusunk gymnasiumainak tanártestületeit és felhívta, hogy a congressus tárgyszorozatához mily módon kívánnak hozzájárulni.

A tanártestületek örömmel fogadták a felhívást és a congressuson következő tagok fognak közreműködni; a) a brassói gymnasium tanárai közül: Baráczy Sándor: A művészeti oktatásról, Bándi Vazul: A tanuló ifjúság tegyelmezéséről, Buslig József: A latin nyelv kérdéséről. b) A csiksomlyói gym. tanárai közül: Balog József: A vallásoktatás régi és új tantervének összehasonlítása és az új tanterv ismertetése; Vaszilkievics Viktor dr.: Mi az oka az ifjúság fegyelm-

és tanulmányi hanyatlásának? c) A kolozsvári gymn. tanár-testületből: Erdélyi Károly: A kolozsvári jezsuita iskola drámáiról. — Tudomásul szolgál.

4.) Az elnök jelenti, hogy főtanhatóságunk a congressus elnökéhez a tanuló ifjúság tanulmányi és fegyelmi hanyatlásának okairól az egyes testületek által beuyjított véleményeket tanulmányozás végett kiadta. E véleményeket úgy ő mint a testületnek congressusra menő tagjai átűzték. — Tudomásul szolgál.

5.) Az elnök felhívja a titkárt, hogy a fentebbiek alapján a congressus tárgysorozatát állítsa össze és terjessze elő. Az erdélyi róm. katb Status középiskoláiban működő tanárok congressusa rendes közgyűlését 1901 nov. 4-én Brassóban tartja meg a következő programmal.

November 3-án d. u. 3 órákor választmányi gyűlés és előértekezlet.

November 4-én d. e. 8 órákor ünnepélyes „Veni Sancte” és szent mise.

1) d. e. 9 órákor elnöki megnyitóbeszéd és titkári jelentés.

2) A vallásoktatás régi és új tantervének összehasonlítása és az új tantervek ismertetése. Előadó Balog József.

3) A tanuló ifjúság tanulmányi és fegyelmi hanyatlásának okai. Előadók: Bándi Vazul és Vassilkievics Viktor dr.

4) A kolozsvári jezsuita iskola drámák. Előadó: Erdélyi Károly dr.

5) A középiskolai művészeti oktatás kérdése. Előadó: Barácz Sándor.

6) A latin nyelvtanok kérdése. Előadó: Buslig József

7.) Indítványok, melyeket az előértekezleten az elnöknek előlegelesen be kell jelenteni.

Az elnök jelezvén, hogy két régebbi pontra: Az ifjúság szórakozása és szórakoztatása kérdésére, továbbá: Tervek és indítványok a Mária kongregációkra nézve előadó nem jelentkezvén, az így összeállított programot elfogadásra ajánlja. A választmány a programot elfogadja.

6.) Az elnök jelenti, hogy a congressusra menő tagok részére kedvezményjegyet fog kérni a vasúti igazgatóságtól. Örvendetes tudomásul szolgál.

7.) Indítványok közé a gyulafehérvári tanártestület felvetni kívánja azt, hogy az állammal kötött szerződés szerint a intalt államségelyi képességéhez mérten a főtanhatóság az 2800 koronás fizetést, talja ki azoknak, a kiket megillet. Az indítvány megtételével a testület Fröss József titkárbizza meg.

Több tárgy nem lévén elnök, a jegyzőkönyv hitelesítésére Szentmiklósy Jenő és Péter János dr. tanárokat kéri fel és a v. gyűlést bezárja.

Gyulafehérvárt, 1901. okt. 16.

Pál Antal,
elnök.

Fröss József,
jegyző.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Jubileumi körmenet.** Kegyelmes Főpásztorunk intézkedése folytán a püspöki székhelyen szeptember 29-étől kezdve tartottuk meg a jubileumi körmenetet. Két vasárnapon szept. 29. és okt. 6-án kellemes időben reggeli 8 órákor a székesegyházból kiindulva az apácák zárdatemplomát és a szent Ferenc rendűek templomát körmenetben meglátogattuk. Október 13-án esős idő miatt elmaradt a körmenet s így a harmadik templomlátogatás jövő vasárnapon okt. 20-án az előbbiektől eltérőleg a következő sorrendben fog megtartatni: kedvező idő esetében a körmenet a székesegyház körül, esőben pedig a templomban lesz. Ugyanazon vasárnap este 6 órákor lesz Tedeum, litánia és befejező szent beszéd.

— **Cserni Béla dr.** Zajtalanul vonult el az idő egy lankadalan szorgalmu tudós tanár 30 éves

tanárságának évfordulati napján. F. hó 17-én mult 30 éve, hogy Cserni Béla gymnasiumunk tanára lett. Autodidaka volt, magánuton tett érettségét, tanárvizsgát és szerezte meg a tudós címet és azután is sokat tanult és sokat dolgozott. A tanári működése mellett a magyar régészeti tudományok vidéki munkásai között a legkiválóbbak egyike, a miről fényesen tanuskodik legújabb munkája „Alsófehérmegye monographiájának római korszaka”, az utolsó tíz év fáradhatlan szorgalmu tudományos kutatásának megbecsülhetetlen gyümölese. Mint lapunknak egykori szerkesztőjét s jelenleg is buzgó munkását szívünkben őszintén üdvözljük.

— **Felelős szerkesztőnk gyászja.** Zlamál Ferenc, felelős szerkesztőnk bátyja, ki a biharmegyei Okányban hosszabb ideig mint gyógyszerész működött, f. h. 16-án Nagyváradon meghalt. Mély részvétellel közöljük e szomorú esetről szóló gyászjelentést: Özv. Zlamál Ferencné szül. Rischának Stefánia ugy maga, valamint az elhunyt testvérei: Zlamál Agoston, Zlamál Károly és az összes rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják a legjobb férj, testvér és rokonnak Zlamál Ferenc, okányi gyógyszerésznek folyó hó 16-án reggel 4 órákor élte 42-ik, boldog hazaszállásának 7-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 18-án d. e. fél 11 órákor fog a biharmegyei közpórházban a róm. katb. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tételni. Nagyvárad, 1901. október hó 16-án. Az örök világozsgat fényeskedjék neki!

— **Öltáregyesületi hírek.** Főösszeg volt 754 K. 30 ft, ebben dr. Csabri Bonifacé ivén 76 K. Roska József ivén 3 K. Fogarassy Jánosé ivén 44 K. 50 ft. Jung Cseke Lajos ivén 2 K. A mostani főösszeg 879 K. 80 ft.

A **leendő zászló** fényképe Subr-féle virágkereskedésben látható. Készül Budapesten a Jó-Pásztor zárdában.

A **kiadóanyagai** egyletéről írják: „Az itteni egyesület virágzik, a hívek annal járó kötelmeiknek eleget tesznek. Az imádás órák az itteni viszonyok miatt minden hónap második vasárnapján (nem baj!) d. e. 8-tól d. u. 1 óráig szoktak megtartani.”

A **kolozsvári egyesület** buzgó elnökője Korniss Berta grófnő ezeket írja: „Hogy megalakuló gyűléshatkon nem lehetett jelen ft. igazgató ur, nagyon sajnáltam. Hogy a megalakulás napját elérhetjük, meg nem feledkeztem arról, hogy tulajdonképen a központ felkiesített bennünket; onnét megtűnk a jó példát és erősödünk a hitéletben és a Jézus Krisztus iránti szeretetben. Remélem, hogy a legközelebbi nagyobb gyűlés alkalmával ft. urhoz is szerencsénk lesz és jólőre értesíteni fogjuk.”

A **kolozsvári egyesület** alapszabályai már a nyomdából kikérték. Ügyesen és körültekintéssel vannak összeállítva s a mi fő, az **egységes** működést egy pontban sem akadályozzák. A kis füzet ez szavakkal végződik: „Az öltáregyesület a vallásos társulatok koronája, mert ez közvetlenül a szentségi Jézusnak áll szolgálatában . . . Az Ur Jézus áldása áradjon azokra, kik az Ő szent dicsőségére ezen egyesület terjesztésén fáradoznak!”

— **Köszönetnyilvánítás.** Nagyságos és tőtisztelendő Fábán Sándor nagyprépost ur a gelencéi új templom befeliszerezésére 200 koronát kegyeskedett adományozni. Fogadja Nagyprépost ur Ő Nagysága a nyilvánosság terén is magam és hivem legbensőbb köszönetét nagylelkü adományáért. Gelencén, 1901. okt. 14-én. Solyom Géza plébános.

— **Országos Eucharisztikus Kongresszus felhívása.** Az Országos Katolikus Nagygyűléssel kapcsolatban a magyarországi „Öltáregyesültek” és papi Eucharisztikus társulatok Országos Eucharisztikus Kongresszust rendeznek. A kongresszus november 4—7-én fogja tartani tanácskozásait, a később kiadandó részletes program szerint, —

november 6-án este pedig nagyszabású Eucharisztikus körmenetet tart. A congressus férfi tagjai 5 korona, hölgy tagjai pedig 2 korona tagsági díjat fiztünk s ezen tagdíj felzetése mellett az Országos Katolikus Nagygyűlés tagjaivá is lesznek s résztelnek a Katolikus Nagygyűlés kedvezményeiben. Tiszttel kerüljk az Oltáregyesület tagjait, hogy congressusunkra jelentkezni s ismerőseik körében mennél több tagot gyűjteni sziveskedjenek. Taggyűléstől szolgáit egy gyűjtőt, melyet egyetlünk helyiségebe, a Mária Reperatrix Szentegimádó apácák kolostora Budapest, IX., Rákos-utca 5. szám, özv. Koebné urnőhöz kérünk küldeni. A Budapesti Központi Oltáregyesület.

— **Meghívó.** A kézdi-orbai r. k. tanító-egyesület. f. évi özi rendes közgyűlést 1901 évi október hó 23-ik napján d. e. 9 órákor kezdődőleg K. Almasban fogja megtartatni, a következő tárgysorozattal: 1.) Szentmise hallgatás után gyakorlati tanítások. Tartják Lukács Márton és Papp Istvan tanító urak. 2.) Elnöki megnyitó. 3.) A múlt közgyűlésről vezetett jegyzőkönyv felolvasása és hírelesítése. 4.) Elnöki előterjesztések. 5.) A gyakorlati tanítások méltatása. 6.) Vitafétel. 7.) A „Pályatétel”-re beérkező pályamunkák megöröklése végett, egy bizottság kiküldése. 8.) Jelentés az „Erdélyi róm. kath. tanító egyesületének” megalakulásáról. 9.) A téli közgyűlés tárgysorozatának megállapítása. 10. Indítványok. 11.) A tisztviselő lemondása, s ezzel kapcsolatos tisztújítás. E közgyűlésre egyesületünk tiszteletbeli, pártoló és rendes tagjait, valamint a tanügybarátokat van szerencsénk ilő tisztelettel meghívni. Egyuttal tisztelettel kerüljk a tagsági-díjjal hátrálékban levő rendes- és pártolótag urakat, sziveskedjenek anyagi kötelezettségüknek végre-vahatára már eleget tenni. Kelt Kézdi-Szent-Léleken, 1901 évi október hó 9-én. Szabó Sándor elnök, Szabó Antal jegy. ó.

I R O D A L O M.

* **Előfizetési felhívás.** Közel nyolc évi küzdelmes bírlapiró pályá áll mögöttem. E nyolc évnek alig volt napja, melyen teljes szívvel nem tusakodtam vo'na társaim oldalán, tollal és szóval, ahol lehetett, tettel is, katolikus egyházam és magyar hazám jóvoltáért, ugy, amint erre meggyőződéses katolikus bírlapiró csak képes. Sok keserűség, csalódás ért közlgyeinkért vívott küzdelemben. Magánéletemben még több . . . De a jóságos Isten tévedéseimben, kétségeimben nem hagyott el; megtartotta hitemet, s ahányszor és minél mélyebben sújtott, annyiszor újból fölemelt. És a szenvedéshez adott vizsgálatást is: testet-lelket örlő, súlyos hivatal-somborz, lelki és szívbéli vergődésem enyhítésére — a költészetet. Amig kint állók a nyílt porondon, az élvek kömelettel nem ismerő és pardont nem kérő harcosa vagyok; ám elhagyatott, magános otthonomba térve, a négy néma fal közé, levetem a küzdelem nehéz fegyverzetét és akkor megtalálom önmagamat: a boldogságot, megnyugvását haszaltalanul kereső, ifjúsága álmait, vágyait, reményeit könnytelen zokogással sirató embert. Ez az én költészetem. Ebből születtek dalaim, melyeket f. évi november végére egy kötetben „Vergődés” cím alatt kiadni szándékozom. Tisztelettel megkérem azért főleg jóakarómat, személyes ismerőseimet és mindazokat, kiknek érdeklődő figyelmét bírlapirói működéssel sikerült kiérdemelnem: sziveskedjenek készülő kötetemre előfizetni, illetőleg azt megrendelni és a mellékelt íven rokonaik, barátaik, ismerőseik körében megrendelő aláírásokat gyűjteni. Ezt annál nagyobb bizalommal bátorodom kérni, mert előzetesen komoly bíráltak vettem alá költeményeimet s bírlálóm megegyeznek abban, hogy a magyar katolikus költészetnek verseim nem fognak szégyenére válni.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.

Szerkesztőtársak: Eröss József, Péter János dr., Szilveszter Ferenc dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

A kötetet mintegy 8—9 ívnyi terjedelemben a magam költségén adom ki; izléses, szép kiállításért a Szent-István Társulat „Stephaneum” műintézete vállal szavatosságot. Egy példány ára fűtve 2 kor. 40 fill. D szes kötésben 4 kor. Midőn T. C-t arra kérem, hogy előfizetési szándékát címemre, lehetőleg minél hamarabb bejelenteni méltóztatassék, maradtam Budapest, 1901 október havában kiváló tisztelettel Auer István, Az „Országos Pázmány-Egyesület” titkára, az „Alkotmány” belmunkatársa. Budapest, IX., Mátyás-utca 6., I. em. 6/b.

Uj zeneművek. Értesítés 303 eredeti magyar dalra, szalonénekre és népdalra hirdet előfizetést Zsadányi Armand zeneszerző. A dalok különleges alakban énekre és két hegedűre igazi hamisítatlanul cigányos modorban vannak letelve olyképen, hogy azok két cimbalmon, vagy egy cimbalmon és egy masodhegedűn, sőt némi tájközletsággal zongorán is játszhatók, illetőleg kísérhetők. Szerzőt. — dalainak ily alakban való átírásánál és közreboesztatásánál — az a cél vezette, hogy ezek a modern dalok a régi dalozók, hegedűsök és lautosok módjára énekkel, lantot utánozó hegedűpengetéssel és cimbalomkísérettel is előadhatók s ilyformán élvezhetőek legyenek. A páratlanok mondható gazdag gyűjtemény, mely szerző eredeti dalszerzeményeinek javarészt foglalja magában, 40 fűzetből áll minden fűzet 10—10 oldal tartalommal. A dalok az élet minden mozzanatát fellelík; az év négy szaka, a keresztényvilág legnevesebb ünnepei, a bonfihűség, a szeretet és a szerelem, az öröm és bánat stb. meg vannak azokban énekelve. A dalirodalom majd minden válfaja előfordul ebben a dalgyűjteményben. 202 magyar dal és népdalon kívül tartalmaz 101 szalonéneket és műdalt. Száznál több hazai és néhány világihírű külföldi költő van képviselve válogatott legjobb költeményeivel, miket szerző a legutóbbi 50 év alatt megjelent összes szépirodalmi lapokból gyűjtött s tartalmukhoz híven zenésített meg. Az érdekes vállalat 1901 évi november havában indul meg, mikor az 1-ső fűzet s minden következő hónapban egy-egy fűzet meg fog jelenni. Előfizetés az első három fűzetre 6 korona, mely összeg közvetlenül Zsadányi Armand zeneszerző címére Galga-Hévíz (Pestmegye) küldendő. Előjegyzések és megrendelések egyes fűzetekre szintén elfogadhatók, mely utóbbi esetben minden fűzet ára 2 kor. 40 fillér s a fűzetek csakis posta utánvétellel vagy az ár előleges bektüldése után küldetnek meg.

* **A Havi Közlöny** szeptemberhavi fűzetének tartalma: Epistola SS. Dni Aeppo Taurenensis caeterisque episcopis Pe demontanis, in qua praecipitur ut laici et clerici eppis suis obedientiam praestent. Iranyékkéek, fejtegetések: A magyar általános polgári törvénykönyv tervezete. Gyakorlati kérdések: XIV. A szomorúkodók lelkipásztori kezelése. De ecclesiae consecratione seu dedicatione. A plébániai javadalmi bírtokok hasznosítása. Confratres et tamen fratres in aequales. Rendeletek. Vegyesek. Irodalom. Semélyi hírek. Tárcsa: A fópapi ruhák története nyugaton. (Folytatás.)

* **Jó Pásztor.** Ez évi utolsó fűzet jelent meg a veterán Jó Pásztorból. A 12-ik fűzet gazdag tartalma az egész évi igyekezetnek koronája. Közül beszédek: Halottak napjára. Felix nyomán: Vaszary Kolos. — Pünkőd után XXIII. vas. Totola Lajos. — Pünkőd után XXIV. vas. Epilyi Ferenc. — Pünkőd után XXV. vas. T. Pelikán Krizsó. — Szent Erzsébetre. Erneyi Pal. — Pünkőd után XXVI. vas. Kudora János. — Sz. Katalinra T. Pelikán Krizsó. — Sz. András ap. napjára. Gombai. — Templom bucsura. — Kath. legényegyesület zászlószentelésére. Domonkos István. — Esketésre. Tartalomjegyzék. A változatos tartalmas folyóirat új előfizetést nyit és pedig a XX-ik az: 1901.—2 évfolyamra. Egész évre 5 kor., félévre 4 kor. előre bektüldve. Megrendelhető a Jó Pásztor szerkesztősége címén Budapest, VII. Csömöri ut 32.